

KIRK HADİS
ve
TASAVVUFİ YORUMU

SADREDDİN-İ KONEVİ

HADİS-İ ERBAİN

ÖNSÖZ

Allah'a hamd olsun...

Ki O, zatı ile zatında ve zatı için de esma sıfat tecellileriyle tecelli eder.

Ve O, sıfatının çokluğu ile, zatı birliğinde zahir olur.

Sonra O nimetlerinin ve iyiliklerinin zuhur yerlerinde isim sıfatlarının gömleklerine bürünür de görünür.

Yine O, öyle bir zattır ki, kendi kendini gizlemiştir ve saklamıştır.

"Nerede?" dersenez; deriz ki, Gayb hali teklüğünde... hem de şanına yakışan bir gizlilikle.

Delilini isterseniz; işte O'nun kavli:

"Ben gizli bir hazine idim. Bilinmemi istedim. Halkı bilinmem için yarattım..."

En kamil, en tam bir mazhar olana Allahü Teala'dan salat... Ki O, en faziletli ve bu fazileti ve bu fazileti umuma şamil bir tecelligahtır. Ve O, en güzel duyan olup, keza mana kokusunu da en çok alandır. Madde ve mana arasında, tam nailiyete eren, O olmuştur. Madde ve mana suretine yine haiz olan O'dur. Nusha-i kübra ile, nüshai suğra'yı camii bir zattır. Yani, dünya ile ukbayı temsil eden zat.

O'nun ismi şerifi Muhammed'dir. İşte Allahü Teala'dan salat ve selam dileğimiz bu zatadır.

Bütün aline, pek keremli ve şerefli ashabına da selam olsun.

Şimdi kısaca derim ki:

Bu eser; Hadisi Erbain'dir, Kırk Hadis'tir... Hepsinden nübüvvet kokusu gelir. Mustafa buğusu tüter.

Bu Hadisi şerifler benim virdimdi. Hepsini topladım, şerh ettim. Ama bu şerhim, sofiye meşrebi üzerine oldu. Yani, Tasavvuf.

Başarı dileğimi, yüce Allah'a arz ederim.

1.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Merhametli olanlar... Bunlara Rahman olan Allah merhamet eyler. Yerde olanlara merhamet ediniz ki, göktekiler de size merhamet edeler."

Manası ve tasavvufi yönden tefsiri:

Ey cüz'î ruh, sır ve ruhani kuvvetler... Keder şüphesinden yana temiz olan, Rahmani damga taşıyan rahmet feyzini saçınız. Kime bilir misiniz? Kendinize... Beşeriyet vasfınızın arzına.

Yani bu tabii varlığınızın toprağına... Ve onları çağırınız, şer'î hükümlerin esasına uysunlar. Onlara muvafakat etsinler.

Tabii sıfat taşıyan resmîyetler de manen muhalif davranmaya...

Bu işe böyle devam ediniz. Ta ki feyyaz olan külli ve ilahi ruhumuz, Sema mertebesinden yükseklik getire, rıfat vere. "Neyle bunları yapar?" Derseniz, "Rabbani varidat şimşeklerinin eseri ile, Rahmani tecellilere ait nurların doğmaları ile..." deriz.

Bunlar yaptıklarınıza birer mükafattır. Yani amellerinize. Ama yararlı amellerinize.

Nasıl ki Hak Teala, Vehhab ismi hürmetine manalar feyzini ve rahmani hikmetlerine önce ruha verdi, ruh da sırda, sır da kalbe, kalp de nefse, nefis de diğer duygulara ve onlarda cisme...

Netice: Her kim, şefkat ve merhamet vasıflarına bürünürse, Yüce Rabbin rahmetini kazanmış sayılır. Yavaş yavaş ondan gelen rahmet nesimi (latif rüzgar) önce ruhunu sarar; sonra derece derece bütün dış yapısını kaplar. Ama dış temiz olunca... Ama şer'î hükümler onda eksiksiz tatbik edilince. Aksi halde, gelmiş olsa dahi kaçır gider.

2.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Allahü Teala Hazretleri her yüz yılın başında bu dini ikame edecek birini baas eder."

Bu Hadisi Şerifte üç mühim mana vardır:

Kutbiyet, Müceddid makamı, Allah İsm-i Celali.

İşbu üç mananın tefsirini aşağıdaki cümleler içinde bulacaksınız.

Kutup, kutbiyet makamında tahakkuk edip oturabilmesi için, önce bir evvelki kutup ile arasında yüz senenin geçmesi lazım. Ta ki, ilahi isimlerin küllisi onda tam tecelli edilebilsin. O isimlerin hemen hepsi, Hadisi Şerifin metninde geçen *Allah* lafzı celalinin tesiri altındadır.

Burada bu kutubun meydana getirilmesine '*baas*' (diriltme) deniyor. Bu da ancak Allah tarafından yapılır. Yani, yalnız bu yüce ismin tecellisi sonunda olur. Diğer isimler, bunun tevabiidir, buna bağlıdır. Kaldı ki, **"Allah baas eder."**(Hac suresi, Ayet-7) mealine aldığımız ayette de, *baas* işini bizzat Allahü Teala yapmaktadır. Çünkü Allah lafza-i Celali, bütün isimleri camidir.

Dikkat buyurulursa, "Rahman baas eder" denmiyor. Çünkü Rahman da Allah İsm-i Celali'nin şumulündedir. Anla... Bu bapda hidayet eden Allah'tır.

Netice: Her yüz sene başında bir müceddid gelir. Esasta değil teferruatta, önemsiz değil, önemli değişiklikler yapar. Asrın icabına göre bazı ahkam çıkarır. Muannidler (inatçılara) cevap verir. Açıklanması kendi zamanına kalan bazı meseleleri açıklar. İmam-ı Rabbani gibi.

Bu vazifeyi yapan aynı zamanda bir kutuptur.

Bu yazımıza son verirken, Seyyid Şerif Cürcani Hazretlerinin *kutb'u* tarafine de kısaca bir göz atalım. Diyor ki: "Kutb'a *gavs* da denir. Çünkü O, hacet sahiplerine aynı zamanda yardım eder. Allahü Teala'nın nazargahıdır. Ve Allahü Teala zatından ona en büyük mana tilsimini ihsan buyurmuştur. Bu manayı iyi anlamak için kendimizi ruhu bir safiyete devretmemiz gerekir.

Cenab-ı Hak feyzimizi artırsın.

3.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Salacağınız bir ip, sizi mutlaka Allah'a ulaştırır..."

Bu hadisi Şerife verilecek mana biraz uzun olacak. Şöyle ki:

Şehadet mertebesine geçen insanlık nurunun eli ile makul nazarı olan fikri kuvvetinizin ipini saldıgınız zaman mutlaka taayyünat arzının isbatında Allah'a ulaşır ve O'nun mutlak şuhudunun ipi ile karışan ve O'nun boyası ile boyanan bu ipin ilgisi cüz'î olan süfliyat taayyünatı zimmındandır. Yani ulaşp tutunacağı makam orasıdır.

Buna bir misal vermek gerekirse efkar (fikirler) kuşlarınızı verebiliriz... Şöyle ki: efkar kuşlarını müşahede vasfına bürünmüş olarak ulvi ve nurani alemlerin evcine uçurduğumuz zaman elbette Mutlak Hakkı müşahede edersiniz... Ama orada ve aşıktan.

Sonra, bundan şu hakikati idrak etmiş olursunuz: süfli ve ulvi mertebelerde müşahede edilen varlık, ulvi mertebelerde müşahede edilen varlığın aynısıdır. Sonra, keşif ve müşahede nuru ile şu hakikati de idrak edersiniz: bütün bu ulvi / *süfli* mertebeleri ancak akli itibarlara göredir. Bir de vehmi nisbetlere... Çünkü varlığın tümü o taayyün halinde olan mutlak vücuddur.

Bu taayyün hali ise iki şekilde olur:

Ulvi ve nurani,

Süfli ve zulmani: Düşün: O'dan gayri tek varlık yoktur... Abadan 'da öte bir karye (şehir) yoktur.

4.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

“Her kim Allah için olursa... Allah onun için olur.”

Hadisi şerifin metin tercümesi, zahir açıdan yukarıdaki mealden ibarettir. Bunun manevi bir tercümesi vardır ki, onu özet olarak aşağıya alacağız.

Şöyle ki: Bir kul, benliğinden fena bulur, anını, zamanını bir yana atar; varlığı, mevhum nefesine izafe etmekten geçerse, Hak Teala ona kayıtsız şartsız tecelli eder.

Bir başka mana daha: her kim fiiller, sıfat ve zat yönüyle fenafillah mertebesine ererse, onun mazharında İsm-i Azam zuhur eder – zat, sıfat ve esma, efal (fiiller) olarak. Bu manada bir şiir:

Fenaya er; sonra fena bul, sonra fena bul.

Bekaya er; sonra beka bul, sonra beka bul...

Hülasa, fena hali mertebelerinin her biri beka makamına varmaya gerektirir.

Bir şiir daha:

Fenadan fena bul , arzun beka ise eğer ,

Böylece, bu önemsiz şey , beka bulurmuş meğer...

5.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

“Yüceliğine yüce, mübarekliğine mübarek Allah, dünya semasına nüzul tecellisi eyler ve buyurur:

-Yok mu tevbe eden?... Ki, onun tevbesini kabul edeyim.

-Hani duacı?... Ki, onun duasına icabet edeyim.

-Bağış talebinde bulunan yokmu?... Ki, onu da bağışlayım.”

Hadisi Şerifin tercümesi, kısaca yukarıda arz edildiği gibidir. Ama onun bir manası var ki hiç buna benzemez; iç açan... gönül ferahlatan... göz aydınlatan.

Aşağıdaki cümlelerde o manayı bulacaksınız:

Bilmelisin. Yüce Allah'ın nüzulu bir başkadır. O'nun adına: Ruhani... Nurani... ve Manevi... denir. Sonra bu nüzul tecellisi, özellikle isimlerin hükümlerini, izlerini, yer ve sema boşluğu alanında zuhurlarını göstermekten ibarettir. Keza, cümle vadileri, alabildiğine, önden sona böylece doldurmaktır...

Unutulmamalı ki, bütün bu zuhurlar, yani sema boşluğunda meydana gelen zuhurlar – ama ne olursa olsun, ister hakikat, hakikat babında tümünden olsun, isterse gizli, saklı yaratılış yönü ile incelikleri ve remizleri taşısın – hemen hepsi lafızlarla ve harflerle tahakkuk edip, bir gerçek olduğunu gösterir...

Bütün bu olanlar, ahadiyet makamından çoşarak gelir. Öyle bir gizli gecede ki, ona **“Ben gizli bir hazine idim...”** mealine gelen Kudsi hadisi ile işaret edilir.

Evet... Yüce Allah daima tecellisini ve zuhurunu meydana getirir. Ama vahidiyeti makamında. Ve öyle bir alemde ki ona **"Bilinmemi istedim... Halkı o sebeple yarattım"** Kudsi hadisi ile işaret edilmektedir.

Başta anlatılan ve mevzuumuz olan Hadisi Şerife tekrar dönelim. Özellikle, Allahü Teala'nın o kelamı buyurma şekli üzerinde duracak, ondaki daha başka manaları da anlatacağız.

Şüphesiz, Allahü Teala'nın kelamı bir beşer kelamına benzemez. "O halde nasıl?" diye soracaksınız. Bu sorunuzun cevabını aşağıda bulacaksınız.

Şöyle ki: Allahü Teala, ezeli ve ebedi bir kelamla konuşmaktadır. Ama şekilsiz. Harfin ve sesin verdiği şekilden yana müezzeh... Ne bir semt var, ne de bir zarf.

Şimdi yukarıdaki cümleleri biraz şerh edelim:

Allahü Teala, **"Yok mu tevbe eden?..."** buyurdu,

Anlatılmak istenen mana şudur: "Nefsi makamında iken ve onun sıfatlarını takınmış iken tabiatın gereği olan aykırılıkları bırakıp şer'i uyarılığa dönen yok mu?... Evet böyle biri yok mu ki" **Tevbesini kabul edeyim?..."**

Bu cümlede ise şu mana anlatır: "Evet... hani o kimse ki, nefsinin tabii aykırılıklarını bırakıp şer'i uyarılığa döner. Ve onun böyle yapmasının bir sonucu olarak Ben de ilahi isimlerin nurları tecellisi yolu ile ona döneyim... Lahuti sıfatlarla ona yöneyim."

Şimdi ikinci cümleye geçiyoruz.

Burada Allahü Teala, şöyle buyurdu: **"Hani duacı?..."** Bunda aranacak mana şudur: "Nerede o talip? Ama, rahmet feyzime hak kazanan talip; bir de şefkat fazlıma hak kazanan..." Ama bu talep ve hak kazanmak kalp ve onun sıfatları makamında olacak... "Evet... hani böyle bir talip ve böyle bir duacı?...ki, onun duasına icabet edeyim."

Bunda anlatılması arzu edilen mana da şudur: "İsmlere has tecelli aydınlığı ile onu aydınlatayım... sıfat inşilerinin şimşekleri ile ona gürleyeyim ve onun sonradan olma ve yaratılma sıfatlarını ifna edeyim."

Bu sıfatlar, Hakka has hakiki sıfatların beka yüzüne arız olmuşlardır.

Şimdi de üçüncü cümlenin açıklamasına geçelim... Allahü Teala şöyle buyuruyor:

"Bağış talebinde bulunan yok mu?" Bunun manası şöyle anlatılabilir.

Bilhassa ruh ve sır makamında, örtülmeyi ve kapanmayı, gizlenip saklanmayı isteyen yok mu?

-Evet... Böyle bir talebi olan yok mu ki, kibriya örtümlerini örteyim... Azamet izarımla onu saklayayım?

-Evet... Bütün bunları zati isimlerimden gelen tecellilerle yapayım.

-Böylece onu izafet yolu ile gelen zamandan ve izafet yolu ile kendisinde bulunan benlikten alıp kurtarayım.

-Bütün bunlardan sonradır ki o, Hakiki varlığımdan bir varlık aleminde tahakkuk eder,

-Yine bundan sonradır ki o, örtülmüş olur,

-Yani; Benimle... İsimlerimle... Sıfatlarımla... Fiillerimle. Özellikle taayyün içliğinden ve onun üzerine geçen takyid kaftanından.

Anlatılan örtünme hallerinin yerleri ve belli makamları vardır:

"Fiillerimle ..." denirken, bu durum nefis makamı ile sıfatlarında olmaktadır.

"İsimlerimle..." denirken, kalp ve sıfatlarında hasıl olacak setir işine işaret edilir.

"Sıfatlarımla..." denirken, ise ruh ve onun ahkâmının kapanacağına işaret edilir.

"Benimle..." denirken ise şüphesiz zata geçirilir. Bunun kapadığı yerler ise, sır ve ondan hasıl olan diğer esrardır.

Şimdi işin sonuna geliyoruz. Bütün bu işlerden sonra olacakları O'ndan duymaya çalışacağız...

Yüce Allah bize şu manayı anlatmak istiyor: "Ve sen baki kalırsın... Ama sensiz olarak. Ve... sen Ben olursun. Sonra... Ben sen olurum. Sen dahi Bensin."

Hasılı her şey O'nda ve O olur.

Yukarıdan beri anlatılan manaların tümüne şu Ayeti Kerime işaret edildi:

"Gerçekten ben çok çok bağışlayanım. Ama tevbe edeni... iman edip yarar iş yapanı." (Ta-Ha Suresi, Ayet-82) Bu manalardan Allahü Teala'ya kavuşmayı anla. Ve bereket bul.

6.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"O mümin ki, insanlar arasına girer ve onların eziyetlerine sabreder: bu, o müminden hayırlıdır ki, insanlar arasına giremez ve eziyetlerine sabredemez..."

Bu Hadisi Şerifte özel olarak İnsan-ı Kamil'e işaret edilir. Belirtilen mana özetle şudur:

"Tam ve kamil insanın manaya talip olan müslümanlar arasına girmesi, yalnız kalıp onlara karışmamasından hayırlıdır."

Halk arasına karışmamak, daha ziyade, meczub vasfına haiz salıklere has bir haldir. Ama bu meczub Salik de, kendisinden hiçbir şey hasıl olmayan salikten hayırlıdır. Yine, kendisinden hiçbir şey zuhurat olmayan meczubdan fazilet itibarı ile daha değerlidir.

7.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Şayet Hakkı tam manası ile bilseydiniz su üzerinde yürürdünüz, dağlar sizinle kayardı..."

Bu hadisi Şerifte özellikle fena bulma haline işaret edilmektedir. Anlatılmak istenen mana kısaca şudur:

"Eğer Hakkın varlığında fani olup, O' nunla beka bulsaydınız, elbette herşeye karşı bir tasarruf sahibi olurdunuz... Özellikle icad ve yok etme babında. Ama her bir ülkede. Afakta ve enfüste..." Yani, hem batını alemde, hem de zahiri alemde.

8.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Hemen herkes dünyadan susuz çıkar. Ancak 'Rahman, Rahim Allah adı ile' diyenler hariç."

Burada, Yüce Hakk'ın İlahi ismi ile kaim olmaya işaret edilmektedir. Böyle bir hale eren sonunda Hakk'ın bir halifesi olmuş olur. Hem de bütün sıfatlarda... Hatta, Halikiyet, Razikiyet ve Kadiriyet sıfatlarında da.

Şimdi, bu Hadisi Şerifin biraz şerhini yapalım ve burada bize anlatılmak istenen mana üzerine biraz söz edelim:

Her noksan olan, kemal derecesine yönelmek zorundadır. Ta ki O' nu bile. Şayet O' nu bilmiyorsa hakiki kemali bulamaz. Meğerki bütün esma ve sıfatlarla tahakkuk etmiş ola. Ama hem celal tarafındaki sıfatları ile hem de cemel tarafındaki sıfatları ile.

9.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz Allahü Teala'dan hikaye yolu ile şöyle anlatıyor:

“Eğer Ademoğlunun iki dere dolusu altını olsa üçüncüsünü arzular. Ademoğlunun boşluğunu ancak toprak doldurur.”

Manasından anlaşıldığı gibi bu Kudsi bir Hadisi Şeriftir. Bu Hadisi Şerifin şerhini yapmak istediğimiz zaman şöyle diyebiliriz.

“Bir kalp için iki vadi olsa... iş bu iki vadi, ruhun ve nefsin vadileridir. Ve bunlar ledünni ilimlerin altını ile dolsa mutlaka üçüncü bir vadinin de dolmasını ister. Çünkü onun istidadı vardır:

Özellikle ilahi feyzi kabul etme babında; bir de... Evet bir de feyiz veren zatta hakikati bulması babında; bir de... evet bir de verilen feyizle hakikate kavuşmak üzerine.”

Burada bilhassa, Ademoğlunun gözünü dolduran şeyin toprak olarak anlatılmasından murad, zül haline varan bir fena halini bulmaktır. Özellikle burada fani bir varlığın izzet burcundan zillet engineine düşmesine işaret vardır.

Buraya kadar anlatılan manaları şu Ayeti Kerimenin özlü manasına bağlamak icabet eder: **“Mirası, helal haram demeyip alabildiğinize yersiniz. Malı da pek çok seversiniz.”** (Fecr Suresi , Ayet 19-20).

10.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

“Allahü Teala bir kulu severse, onu çeşitli denemelere tabi tutar.”

Yani iptilaya uğratar. Kul o iptilalara sabrettiği taktirde ona üstünlük vererek sever. Şayet şükür yoluna girerse, bu sefer onu zatına seçer.

Bu Hadisi Şerifte anlatılması istenen mana şudur:

Allahü Teala bir kulu severse fena hali denemelerine sokar. Bundan sonra, fenadan da fena haline geçirir. Daha sonra fena halini de kaldırır beka makamına vardırır.

İş bu manaya şu Ayeti Kerime ile işaret edilmektedir:

“Allahü Teala, müminlerin mallarını ve canlarını satın aldı... Ki onlara cennet vardır.”(Tevbe Suresi, Ayet –111)

11.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

“ Su hacmi iki kulleyi (büyük küpü) aşınca artık pislik taşımaz...”

Bu hadisi şerife şöyle bir mana verebiliriz: “Bir irfan sahibi, zata has olan şehadet makamına yerleşirse, gerek esma gerekse sıfatların müşahedesini ona perde olamaz.”

Allahü Teala bu manayı bize şöyle anlatır:

“Onlar kötülüğü iyilikle savarlar. ”(Ra'd Suresi , Ayet –22)

Yani yapılan iyilikle kir darlığını def ederler.

En iyi bilen ve en iyi hükmü veren Allahü Tealadır.

12.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

“Allahü Teala Ademi kendi sureti üzerine yarattı.”

Bu Hadisi Şerife verilecek mana şudur. "Allahü Teala Adem'i, yani insan suretini zatına bir ayna kıldı. Sıfatlarına da mazhar, fiilerine de tecelliğah... Ta ki onda zuhura gele."

Bütün bu manalara tüm olarak şu Ayeti Kerime işaret eder:

"Vaktaki, Rabbin meleklere 'Ben, yeryüzünde bir halife yaratacağım...' dedi..." (Bakara Suresi, Ayet –30)

Azim olan Allah daima doğruyu anlatır, söyler.

13.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen şöyle anlatıyor:

"İhlas sırrımdan bir sırdır. Onu kullarımdan sevdiğimin kalbine bir vedia olarak bıraktım..."

Bu Kudsi Hadisi Şerife şu şekilde bir mana vermek mümkündür: "İhlas varlık sırrımdan bir sırdır. Ama bu taayyünatla kapalı olan varlığımın sırrından. Sevdiğimin kalbinde onunla tecelli ederim. Ve onu varlığımda fani kılarım. O kadar ki benden başkası onu bilemez, onun haline muttali olamaz... Hatta bunu kendisinde bilemez. "Yani ihlas sahibi... Çünkü o, ihlasta o kadar ileri gitmiştir ki, ihlasını da unutmıştır.

Hatta kendisi ile ihlasa geçilen şeye nisbet edilen ihlastan yana da fena halini bulmuştur... Ve o, Mutlak Hakk'ın müşahedesine o kadar geçmiştir ki, vahdetten de, kesretten de olmuştur... Çok çok ötelere varmıştır.

En iyi bilen Allahü Teala'dır.

14.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Allahü Teala şöyle buyurdu:

- O kimse ki kazama rıza göstermez, belama sabretmez, nimetlerime de şükretmez, artık varsın Benden başka bir Rabb arasın..."

Görüldüğü gibi bu da Kudsi bir Hadisi Şerif 'tir. Bunun manasını anlatmaya şu yoldan girebiliriz:

"Mutlak Rububiyetim, nimetlerin ve belaların bir arada bulunmasını icabet ettirir. Ta ki zıt isimleri ve birbirine benzeyen sıfatların rağmen Zatım tam kemali ile zuhura gelsin. Durum böyle olunca her kim zıtlara razı olursa Zatıma nail olur, Ben de onun Rabbi olurum... Ve her kim ki onlara razı olmaz, Ben onun Rabbi değilim. Sebebine gelince, o, bir vasfa bağlı kalmakta, diğerini de atmaktadır. Bir hükme tabi olmakta, diğerini de kabul etmemektedir... Halbuki Ben bütün vasıfları cami bulunmaktayım. Bütün incelikleri ile cümle hükümleri müştemil bulunmaktayım... Hatta çeşitli yaratılışları da. Çünkü Zatım bütün açık hakikatleri ihata etmektedir."

Bu manayı şu Ayeti Kerime gayet açık bir şekilde anlatır.

"Evvel O' dur; Ahir O' dur; Zahir O' dur; Batın O'dur..." (Hadid Suresi, Ayet 3)

Yüce Allah'ın kelamı daima sadakat damgasını taşır.

15.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz Allahü Teala'dan naklen anlatıyor;

"Allahü Teala şöyle buyurdu:

-Ey Ademoğlu, hasta oldum; ziyaretime gelmedin.

Ademoğlu sordu:

-Ya Rabbi sen alemlerin Rabbisin... Seni nasıl ziyaret edeyim? Allahü Teala buyurdu.

-Bilmiyor musun? Falan kulum hasta oldu.... Ama sen onu ziyaret etmedin. Eğer onu ziyaret etseydin Beni yanında bulacaktın... Allahü Teala devamla buyurdu:

-Ey Ademoğlu, senden yemekle doyurulmamı istedim, ama sen Beni doyurmadın. Ademoğlu sordu:

-Ya Rabbi, seni yemekle nasıl doyurayım ? Sen alemlerin Rabbisin. Allahü Teala anlattı:

-Falanca kulum senden yemek istedi. Ama ona yedirmedin. Bilemedin mi? Ona yedirseydin beni yanında bulacaktın. Allahü Teala devamla buyurdu:

-Ey Ademoğlu, senden su istedim, ama vermedin. Ademoğlu sordu:

-Ya Rabbi sana nasıl su vereyim? Sen Alemlerin Rabbisin. Allahü Teala anlattı:

-Falan kulum senden su istedi, vermedin. Ona su verseydin Beni yanında bulacaktın... Bunu da mı anlayamadın?"

Bu Kudsi bir Hadisi Şeriftir. Mana kapısını şu şekilde aralayabiliriz:

"Ey Ademoğlu..." şeklinde yapılan hitap ruhadır. Bu ruh ise kalptir. Bilhassa nefsanî perde ile perdelenen kalp. Bu kalbe şöyle hitap edilmektedir:

"Ben, belli bir zuhur yerine tecelli ettim. Zuhura geldim orada. Yine belli bir taayyünle de aynı şekilde tecelli ettim; zuhur eyledim. Fakat, bu has zuhurla perdelendim, gizlendim... Özellikle mutlak hakikatimi müşahede edilmeden yana sakladım. Belli bir şekle girmekten ve bir kayda sığmaktan yana kendimi kapadım. Bütün bu işler, bu belli taayyünün özünde oldu. Gel gör ki sen bu taayyünü bilmedin. Ki O mutlak hakikatimin aynıdır."

Burada **"Ya Rabbi, sen alemlerin Rabbisin seni nasıl ziyaret edeyim?"** cümlesi bir başka mana taşır. Onu da burada anlatmak icap eder. Şu demektir:

"Belli bir surette seni nasıl müşahede edebilirim? Bilhassa keyfiyeti ve şekli olan bir şeyde... Halbuki sen bu gözde görülen alemlerin suretine inhisar etmekten ve belli bir şekil almaktan yana münezzehsin."

"Bilmiyor musun?..." Kelimesi ile başlayan cümleye verilecek mana ise şu şekilde olur:

"Sen şöyle bir marifete sahip olmadın mı ki, mutlak varlığım her taayyünde, yani göze gelen her belli şeyde vardır. Sonra taayyün halini her mutlak olan mana taşır. Halbuki sen, anlatıldığı gibi, kendinde bir irfana sahip olmadın. Sonra bilmedin ki, o hasta kulun hakikati Hakikatimin aynıdır. Zira onda zahir olan Benim."

Bu zuhurun belli bir mana şekli şöyle olabilir: İsmi isim verilene nisbeti gibi ki, bu, o hasta kulun 'Hakikatime' nisbeti babında bir misaldir, benzetmedir. Kaldı ki, isim, müsemmaye göre ayrı değil, aynıdır.

Yukarıdaki açıklama nazara alınarak, "Bilmiyor musun?" şeklinde gelen cümlelerin devamı olan **"Eğer onu ziyaret etseydin beni yanında bulacaktın..."** cümlesine de bir başka mana vermek icap eder:

"Durum yukarıda anlatıldığı gibi olunca, anlayamadın ki Mutlak Varlığım onun izafi varlığında seyrini tamamlamaktadır. Onu zuhura getirmektedir."

Yukarıda anlatılan manaların tümüne şu Ayeti Kerime işaret etmektedir:

"O küfredenlerin amelleri ise çöldeki serap gibidir ki susuz onu su zanneder:" (Nur Suresi, Ayet-39).

Mevzuumuz olan Hadisi Şerifin hepsini burada açıklayamadık. Ama kendisi ile bir kıyas yapılacak kadarını açıkladık. Kaldı ki bir kıyas usulü de vardır. Kalanı da buna göre kıyas eyle.

16.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen anlatıyor.

“İsmi aziz ve celil olan Yüce Allah şöyle buyurdu:

-Kulum bana kavuşmayı severse, Ben de ona kavuşmayı severim... Ama bana kavuşmayı sevmeyince Ben de ona ona kavuşmayı sevmem.”

Bu Kudsi bir Hadisi Şeriftir. Şimdi manasına geçelim. Bilesin ki, yolculuk iki şekilde olmaktadır.

Bu büyük alemdeki yolculuk, enfüsi olan küçük alemdeki yolculuk.

Büyük alemde yapılacak yolculuk için binek hayvanına, yada başka bir vasıtaya ihtiyaç vardır. Keza enfüsi olan küçük alemde de binek hayvanına, ya da bir başka vasıtaya ihtiyaç vardır. Ne var ki küçük alemdeki vasıta ancak zati muhabbetten ibarettir. Ama, sıfatlara ve fiillere ait muhabbetten değil. Yalnız zata muhabbet...

Bu manaya **“Kulum severse...”** cümlesi işaret etmektedir. Yani “Kul bana kavuşmayı, hakiki müşahedemi severse...” demektir. Bu durum, yani hakiki müşahedem onun izafi ve mecazi varlığından sıyrılmasına bağlıdır. Bundan sonrasındır ki muhabbet burakına biner... Şevk kamçısını alır... Aşk vadisine geçer... Böyle nice sırlar mesafeyi kat eder... Ve parlak bir menzile varır ki bu fena halidir. Bu fani varlığın erimesidir, bitmesidir...

İşte o kul bu hali bulduktan sonradır ki Allahü Teala onunla karşılaşmayı sever. Zati, hakiki mevcudiyeti ile ona tecelli eder... Bu tecelli, fena haline geçtikten sonra onun beka makamını bulmasıdır. Bu makam onun fena haline geçmesine bir mükafat olarak yapılır.

Hadisi Şerifin, anlatılan kısmın zıddı olan ikinci kısmına gelince, onu da şu şekilde anlatmak mümkündür.

“Kul hayvani arzularına dalıp helake gitmesi sebebi ile Bana kavuşmayı istemezse Ben de ona kavuşmayı istemem. “Yani tecelli etmemekle... Bilhassa, zati bir tecelli etmemekle... Böylece o, tabii olan şehvet deryasına batar gider... hayvaniyet unsuru vadisinde helak olur.

Bu Kudsi Hadis için bir başka açıdan şöyle bir şerh yapmak icap eder. Şu mana anlatılmak istenmiştir:

“Kamil ve kullukta tahakkuk eden bir kul, zatımın, sıfatımın ve fiillerimin müşahedesini isterse, sıfatımın fenası zımında, zatımı müşahede ile onu severim... Zatımın, sıfatımın ve fiillerimin bekası ile de onu severim. Şayet o istemezse ben de istemem. “Ama, bu istememek tard ve yukarıda anlatılan mananın aksi olarak tecelli eder.

Sonucu bu iki cümle ile bağlayalım. Şöyle ki:

Şayet bir kul, özünde hayır bulursa Allah’a hamd etsin. Şayet şer bulduysa, o zaman da yalnız nefisini ayıplasin. Sebebine gelince, bütün bu haller, Allahü Teala’nın o kulunu sevmesi ya da sevmemesi babında birer delildir, işarettir, alamettir.

En iyi bilen, en iyi hükmü veren Allah’tır.

17.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen anlatıyor:

“Allahü Teala, şöyle buyurdu:

-Ben, uğrumda kalpleri kırık olanların yanındayım...”

Görüldüğü gibi bu da bir Kudsi Hadisi Şeriftir. Manasına gelince, şöyle demek icap eder:

“Bizzat Ben, esma ve sıfatla, zatından, sıfatından ve efalinden geçip fena haline yıkılıp gelene tecelli edenim. Böylece, onu beka makamında tahakkuk edebilmesi için bir gözetici, müşahid olurum. Bir bakıma onun kefil olurum... Çünkü o fena haline geçmiştir. Fena haline geçen ise her şeyi bir yana atar, dağınık olur, toparlanamaz. Beka makamına çıkamaz, fena denizinde boğulur... Orada fena olur. O kadar ki, istidadının zafiyeti icabı sahile de dönemez... Meczublar sınıfına girer. Bir türlü beka makamına çıkamaz.”

Şimdi, **“Uğrumda”** kelimesini biraz açalım. Bu “Bende beka bulmak...” manasına alınmalıdır. Sebebine gelince, bizzat fena, aranan bir şey değildir. Esasen matlup olan beka makamıdır...

Bir irfan sahibi, bu manaya, şu şiir ile işaret eder:

Bir köşe vuslat köşesi olamaz heyhat;
Sadık dahi olsan... ki sende varsa hayat.

18.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen anlatıyor:

“Allah-ü Teala Şöyle buyurdu:

-Kıyamet günü ben şu üç zümrenin hasmıyım:

Bir kimse ki: Kendisine ihsan ettim, ama o zulmetti...

-Bir kimse ki: Bir hürü sattı, parasını da yedi...

-Bir kimse ki: İşçi tuttu. Ondan istifade etti. Ama ücretini ödemedi.”

Bu da Kudsi bir Hadisi Şeriftir. Manasını aşağıdaki şekilde anlatabiliriz. Şöyle buyurulmaktadır:

“Bir kimse ki, kendisine ihsan ettim ama o zulmetti.” Bu cümlenin mana derinliğinde şu cümleler saklıdır:

“Ben ona varlık verdim. Ta ki varlığımın mazharı, yani Zuhur yeri ola. Fakat onu, Benim belli sebep için verdiğim varlığı kendisine mal etti. İddiası bu yolda oldu... Tıpkı Firavun’un “ Ben sizin Yüce Rabbınızım...” (Naziat Suresi, Ayet-24) dediği gibi...

“Bir kimse ki hürü sattı, parasını da yedi...” Bu da şu manayadır:

Bir kimse vardır; kalp nurunu nefsin zulmetinden kurtardı. Çeşitli taatle meşgul oldu. Yüce makamlara çıktı ve üstün mertebelere erdi. Sonra gerisin geri döndü. Şöyle ki: Kalbin nurundan çıktı. Nefsin karanlık yuvasına, onun yoluna girdi.

İş bu mana, şu Ayet-i Kerime ile anlatılır:

“Onlar ki kafir oldular; dostları putlardır. Onları nurdan zulmete geçirir. Bunlar cehennem ehlidir. Orada sonuna kadar kalacaklardır.” (Bakara Suresi, Ayet – 257).

Anlatılan halin sonundadır ki, o, amellerine aldandı. Şehvet afetlerinin iptilasına uğradı. Mal ve şöhret sıkıntısına çarpıldı.

İşbu hal üzerinedir ki: Nefsin hür başı hürlüğü yitirir; boynuna yersiz istekler zinciri geçer, bağlanır. İşte bundan sonradır ki: Nefsin hürriyetini, görsünler ve işitsinler pahasına satmış olur...

Bu kudsi mana taşıyan Hadisi Şerifin bir başka yönden şerhini yapmak gerekecek. Allahü Teala adeta şöyle buyuruyor:

“Bir kimse ki Mutlak Varlığı müşahede etmeden varlıkta bir yer iddiasında bulunur... Nefis de görsünler işitinler dileği ve isteği ile kabarı... Zühre karşı bir arzu duyup, vera ` haline sahip olarak, taattan da, yine nefsin yersiz istekleri için bir yardım payı çıkarırsa... Ve nefse ancak hakettiği kadarını vermezse... Evet Ben, böyle olan bir kimsenin herşeyin ayrıldığı ceza günü geldiği vakit hasmı olurum.”

En iyi bilen Allahü Teala’dır.

19.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen anlatıyor:

“Allah-ü Teala şöyle buyurdu:

-Herkim Benim veli kuluma düşman olursa bana harp açmış olur.”

Bilesin ki, İlahi isimlerden herbirine karşı düşen benzerleri vardır. Kahhar ve Latif isimleri gibi... İsimlerin durumu böyle olduğu gibi o isimlere mazhar olanların durumu da budur. Mesela evliya ile onların zıtları olan adamlar, düşmanlar...

Veliler, Cemal, Latif, Lütuf ve Yemin (sağlık) isimlerinin mazharlarıdır. Düşmanlar ise Celal, Kahır ve Sol (şimal), isimlerin mazharlarıdır. Ayrıca her iki kelime arasında da, zıtlık ve düşmanlık vardır.

Şimdi, **"Bana, harb açmış olur"** cümlesi üzerinde duralım. Bu, şu demektir:

"O, nefsinin Bana karşı kaldırdı..." Halbuki o batıldır, Ben ise Hak. Şüphesiz Hak batıldan daha güçlüdür.

Bu yolda delil olan manalar anlatır: Cemal tecellisi, daima celale galip gelir.

Şimdi bir başka açıdan bu Hadisi Şerifin şerhini yapalım. Burada, Allahü Teala'nın şöyle buyurduğunu anlatabiliriz.

"Her kim benim veli kuluma düşmanlık ederse Bana celal tecellisi yoluyla karşı durmuş olur. Bana gelince ona hem Celal hem de Cemal tecellisi ile karşı çıkarım. Ve bilindiği gibi bu şekildeki bir tecelli onu ezer."

Bu mana şu Kudsi hadisten de anlaşılır:

"Rahmetim gazabımı geçti..."

Kaldı ki bu mana şu Ayeti Kerime'nin özüne de uygundur:

"Onlardan intikam aldık... Denizde boğduk. Çünkü onlar ayetlerimizi yalan saydılar." (A'raf Suresi, Ayet-136)

Burada ayetlerden murad Allah'ın veli kullarıdır.

20.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen anlatıyor:

"Allah-ü Teala şöyle buyurdu:

-Ben kulumun zannına göreyim... O halde, Benim için hayır zannında bulunsun. Ve Ben Beni andığı zaman kulumun yanındayım."

Bu da Kudsi bir Hadisi Şeriftir.

Bilesin ki, Yüce Hakkın her şeyde bir zuhuru vardır. Bu, has bir zuhurdur ki o zuhura mahal olan şeyin istidadına göre şekil alır. Şundan ki: Tecelli, kendisinde tecelli vaki olanın durumuna göre olmaktadır...

Zuhur da aynı şekilde Hakkın mazharlarından bir mazhardır. Ve tecelli mazharın durumuna göre olmaktadır. Durum böyle olunca, kendisinde bir şey zuhura gelecek olan korkulu bir kimse ise onda meydana gelecek şey korku suretinde gelir. Şayet kendisinde bir şey zuhura gelecek olan ümitli bir kimse ise onda muhabbet zuhur eder.

Hasılı kelim, yukarıda anlatılan kıyas yapılarak: Aşklı ise aşk zuhura gelir... İşbu anlatılan mana, Cüneyd-i Bağdadi Hazretleri'nin şu cümlesinde saklıdır:

"Suyun rengi kabının rengidir."

Yukarıda anlatılan cümlelerden de anlaşılacağı üzere, O her bilginin aynıdır. Hatta her ilmin, her zannın, her fehmin aynıdır. Ve O ancak itikat edenin itikadına göre zuhur eder. Her şey onun tecelli suretleridir. Zuhuratının çeşitleridir. Zâtının tecelligahıdır. Esmanın ve sıfatlarının aynalarıdır. Ve O her itikad sahibinin ve itikad edilen şeyin de aynıdır. Buraya kadar anlatılanlar:

"Ben kulumun zannına göreyim. O halde benim için hayır zannında bulunsun" cümlesinin bir açıklaması idi. Diğer kısmın açıklamasını aşağıda bulacaksınız.

"Ve ben, beni andığı zaman kulumun yanındayım..." buyuruldu. Bunun manası, şu şekilde açıklanabilir:

"Ben kulumla beni zikri şekli ile olurum. Şayet o, Celal isimleri yönünden zikrini yaparsa ona Celal isimleri yolu ile tecelli ederim. Şayet o, Cemal isimleri yolundan zikrini yaparsa ona Cemal isimleri yolundan tecelli ederim."

Bu Hadisi Şerife bir şerh yapmak daha icap edecek. Bu manaya göre şöyle buyrulur:

"Ben tayin edilen her şeyde belli bir varlığım. Fark ve kesret şahadetgahında, beni müşahede eden 'zancı'ları kemale erdiririm. Sonra, Benimle oluşu yönünden onunla olurum."

İşbu mana şu Ayet-i Kerimenin derin manasında saklıdır: **"Söyle: Herkes kabiliyetine göre amel eder..."** (İsra Suresi, Ayet-84)

Tevhid üç derecede anlatılır:

Delil ile Allah'ın varlığına dair hüküm; ilmi yoldan Allah'ın birliğini bilmek; irfan sahibinin kalbinde ilahi rüyetin galip gelmesi: öyle ki artık onda başkasını görececek hal kalmaz.

Bunlardan birincisi, her iman sahibi içindir. İkinci alimlerin tevhididir. Üçüncüsü, irfan sahiplerinin tevhididir.

21.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen anlatıyor:

"Allahü Teala şöyle buyurdu:

-Tam ihlasla 'Allah'tan başka ilah yoktur' şahadetini yapanlar olmasaydı Cehennemi dünya ehline musallat ederdim. Eğer bana ibadet edenler olmasaydı. Bana asi gelenlere bir anlık dahi mühlet vermezdim."

Bilesin ki, her kamil kişinin şahadeti, ya da her kamil kişinin ibadeti umumi bir manada kaim olur. Yani tek tek herkese şamil olur. Zira herşeyde vücut birdir. Böyle bir Vahdaniyet şahadeti ise tard ve uzaklık ateşinin dünya ehline gelmesini önler. Sebebine gelince, Vahdaniyet şahadetinin nuru bütün bu görünenlerde bulunan mutlak varlıkta geçerlidir. Ve bütün taayyünatın onda nasibi vardır. Yani bu mukayyet şahadetin nurundan, buradaki mukayyet şahadet, mukayyet olarak taayyün eden varlıkla ilgilidir.

İşte her kamil zatın ibadetini yukarıda anlatılan mana çeşidinden görmek gerekir. Bu manaya işaret olarak Resulullah (SAV) efendimiz şöyle buyurdu: **"Yeryüzünde ' Allah Allah...'diyen baki kaldıkça kıyamet kopmaz."**

Bu Hadis-i Şerifte kutb'a mutlak varlığı bilen Gavs'a işaret edilmektedir. Zira her taayyün halini alan varlıkta taayyün eden odur. Sonra her şahadete, şahadet eden yine odur. Her ibadete ibadet eden yine odur.

Şimdi bu Hadisi şerifin esas manası üzerinde duralım. Allahü teala adeta şöyle buyurmaktadır:

"Mutlak varlıkta tahakkuk eden İnsan-ı Kamil olmasaydı- ki bu İnsan-ı Kamil yeryüzünde Allah'ın bir halifesidir, cem ve icmal yönünden hakiki şahadettir- dünya ehline tecelli ederdim."

Burada dünya ehlinden murad, emmare nefis ile hilekar hevadır. Bir de kandırıcı beşeri ve tabii kuvvetlere işaret edilmektedir. Bu tecelli ise kahır ve gazap cehennemi suretinde olabilir. " Böyle onları tamamen öldürürdüm: yok ederdim."

Yukarıda anlatıldığı gibi, "bilhassa tefrik ve tafsil yönünden hakiki kulluğu bilen Kamil İnsan olmasaydı nefis ve heva yönünden bana asi geleni bırakmazdım."

Yukarıda anlatılan manalara şu Ayeti Kerimeler de ayrıca işaret etmektedir:

"Eğer Allah insanların bir kısmı ile diğer bir kısmını def etmeseydi yeryüzü bozulurdu." (Bakara Suresi, Ayet-251).

"Ve Eğer Allah insanları yaptıkları hatalara göre hesaba çekecek olsaydı yeryüzünde hiçbir canlı varlık kalmazdı." (Fatır Suresi, Ayet-45).

22.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen anlatıyor;

"Allahü Teala şöyle buyurdu:

-Ey Ademoğlu, seni kendim için yarattım. Eşyayı da senin için yarattım. O halde kendim için yarattığımı senin için yarattığının ayarına düşürme."

Görüldüğü gibi bu Hadis-i Şerif'de Kudsidir. Burada adeta şöyle buyurulmaktadır:

"Sen, bütün isim ve sıfatları, ahkam (hükümleri) ve asarı (eserleri) şumulüne alan külli hakikatımın bir mazharısın. Bu alem ise baştan sona senin varlığının ayrıntılarıdır. Bu büyük alemde senin misalin ruha nisbetle ceset gibidir. Sen ruhsun; bu alem de cesedindir, bedenindir. Bu alemden gaye sensin... bir de toplayıcı hakikatın."

Ceseden maksad tedbir sahibi ruhtur. Durum böyle olunca, " ruhun nurlarını kendi beşeri varlığının perdeleri ile örtme."

Şu da bir gerçektir ki, her zuhur yerindeki tecelli, ilahi nurun tecelli sergisinden aldığı nasip kadardır. Bu bir birlik, vahdet tecellisidir ki ruhun ve sırrın mazharında olur. Bu ruhu, kalp olarak ele almamız ve onu tecelli kabulünde daha kemallî görmeliyiz. Yani cisme ve bedene olan tecelliden. Çünkü bunların şumulünde zulmet de vardır.

23.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen anlatıyor:

"Allahü Teala şöyle buyurdu:

-Bir kimse beni kendi kendine anarsa, Ben de onu zatımda anarım...

Yine bir kimse beni bir cemaat içinde anarsa, ben de onu o cemaatten daha hayırlı bir cemaat içinde anarım..."

Bu da , kutsi bir Hadisi Şeriftir. Bir manaya göre burada şu Ayeti Kerime'ye işaret edilmektedir.

"Her insanın takdir olunan amelini boynuna astık..." (İsra Suresi, Ayet-13)

Bu Hadisi Şerifin manası üzerinde biraz duralım. Adeta şöyle buyurulmaktadır.

"Bir kimse, Beni kendi kendine anarsa..." ,yani vahdet cihetinden girip, bilhassa zatta, sıfatta ve fiillerde fena halini bulur ve zikrini yaparsa, "Ben de onu Mutlak bir vahdet içinde zikrederim."

Ama **"Bir kimse Beni bir cemaat içinde zikrederse..."**, yani kesret ve tefrika cihetine giderek- yani zahiri ve batini kuvvetlerle zikrimi yaparsa- "Ben de onu isimlerimin çoğunluğu ile anarım. Kaldı ki onun Beni zikri, Benim onu zikretmem sayılır..."

Bu mana Hakiki Vahdet yönünden gelir...

24.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen anlatıyor:

"Allahü Teala şöyle buyurdu:

-Ey Adem oğlu, senin için yaptığım taksime razı olursan, kalbini ve bedenini rahata kavuştururum... sevimli bir kul olmakla kısmetin sana gelir. Şayet senin için yaptığım taksime razı olmazsan dünyayı sana musallat ederim... ve sen vahşet içinde, yabanda depinip durursun. Sonra, İzzetim ve Celalim hakkı için o dünyalıktan ancak kısmet ettiğime nail olursun... Sen de bir kötü kul olarsan."

Anlaşıldığı gibi bu da Kudsî bir Hadisi Şeriftir. Özünde, şu Ayeti Kerimenin manasına işaret vardır:

"Allah onlardan razı olmuştur, onlar da Allah'tan..." (Maide Suresi, Ayet-119)

Şimdi, bu Hadisi Şerife verilecek mana üzerinde duralım. Anlatılmak istenen mana özet olarak şudur:

"Ademoğlu, ezellerin ilk deminde, onun zati ve fikri haline ve istidadına uyan bir şekilde verdiğime razı olsaydı, kendisine nasip olmayanı aramak zahmetinden onu alırdım."

Çünkü tecelli, tecelli sahibine ait taktirle olur. Bunun dışına çıkılamaz. Artma veya eksilme olmaz. Bu durumda o, kader sırrını, istidad kitabının hakikat sayfasında müşahede ve mütalaa eden bir kuldur.

25.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen anlatıyor.

"Allahü Teala şöyle buyurdu:

-Ben gizli bir hazine idim, bilinmemi istedim. Halkı yarattım, nimetlerimi onlara sevdirdim. Böylece beni bildiler."

Bu hadis-i Şerifte Kudsidir. Burada belirtilen istek, zati bir istektir. Bu zata Ahadiyet ismi verilir ki bütün esma ve sıfatlarının hakikatını özünde toplar.

Bütün bunlara "Gizli hazine..." tabiri kullanıldı. Hepsisi de kemal derecesindedir, noksanı yoktur.

Bu aynı zamanda Hakkın zatına has bir kemaldir. Bu zati kemalin ise bütün esma ve sıfatlarının kemal derecesindeki durumları ile zuhur bulması gerekti. Ama halk mazharlarında, alemin tecelligahında.

Durum ki, anlatıldığı gibidir... Allahü Teala şöyle buyurdu:

"Onlara, zahir ve batın nimetlerinin kisveleri ile zuhur ettim. Ama bir sevgi şeklinde..." Zira bunlar mücmel (öz) olarak umuma ve havasa marifet duygusu verir. "İşte bundan sonradır ki fitri (doğuştan gelen) istidatları ile anlatılan yoldan beni bildirir."

Bu yüce ve üstün mananın müşahedesi babındadır ki, bir Ayeti Kerimede Resulullah (SAV) Efendimize şöyle buyuruldu:

"Şüphesiz bil ki: Allah'tan başka ilah yoktur..." (Muhammed Suresi, Ayet-19)

Burada Resulullah (SAV) Efendimize bir ilim deryasının kapısı aralanıyor. Bu ona göredir. Bir de ilmi varislerine, başkalarına değil.

Gerçek şudur ki, esma ve sıfatları cami olan uluhiyet ilmi ancak yüce birliğe erene, ilk berzah makamını bulana verilir. Anlatılan makama ise tam olarak ancak Resulullah (SAV) Efendimiz vasıl olmuştur.

En doğrusunu, Allahü Teala bilir...

26.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen anlatıyor:

"Allahü Teala şöyle buyurdu:

-Beni, ne yerim aldı, ne de semam... lakin beni Mümin, Taki, Naki, vera hali sahibi kulumun kalbi aldı..."

Görüldüğü gibi bu da Kudsî bir Hadisi Şeriftir. Şöyle manalandırmak mümkündür:

"Ben hiçbir yere külli olan esma ve sıfatları bütün cihetinden tecelli etmedim. Ancak kemal durumuna bağlı bulunan ve dolayısı ile bana izafeti olan kulum müstesna. Tecellimi bana yaparım."

Bu Hadisi Şerifte bazı kelimeler geçti. Onları biraz açmak icabedecek. Sırası ile onlar, Taki, Naki, vera kelimeleri idi.

Taki: İki yönlü isimlerden, bilhassa ibadetle ilgili yönü ile olup kalmaktadır. Diğer yönü ile değil.

Naki: Çoğunluğu ile ilahi isimleri müşahede etmektir.

Yukarıda zımnen anlatılan iki yönlü isimlerin birbirinden ayrı bazı imtiyazları vardır. Bilhassa ibadet ile ilgili kısma verilen imtiyaz bir başkadır...

Vera: Masivayı bırakıp Zat-ı İlahî'de olmaktır. Ama O' nun gayrından fena bulmak sureti ile.

Bütün bu manalara şu Ayet-i Kerime işaret etmektedir:

"Biz emaneti, semalara, yere, dağlara arz ettik ama onu almaktan çekindiler, onlar korktular. Ve sonunda onu insan yükledi. Ama bir Zalum ve Cehul olarak..."

Yukarıda geçen Ayeti Kerimenin tefsirini yapmak ve onda geçen bazı kelimeleri açıklamak gerekecek. Adı geçen kelimeler Emanet, Zalum ve Cahul kelimeleridir. Şöyle ki:

Emanet burada tecellinin kabulü manasındadır. Ama ilk tecelliyi, her şekil ve tümü ile... Bu emaneti almayanlar için, **"Ama, onu almaktan çekindiler, ondan korktular..."** buyuruldu. Bunun sebebi, onun ancak tam zuhurunu göstermekten yana bir kabiliyete sahip olmayışlarıdır. Bir de o alemin hakikatına tam olarak uyamayışlarıdır.

Sonra **"Onu, insan yükledi..."** buyuruldu. Sebebine gelince, kabiliyeti kemal derecesinde olup uyuşu tamdır. Çünkü onun vasıfları arasında şunlar vardır:

Zalum: İnsanın nefsinin ifna edişini anlatır.

Cehul: Herşeyden geçtiği için Hakkın zatından gayrını bilmez.

Bu manaları anla.

27.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen anlatıyor:

"Allahü Teala şöyle buyurdu:

-Beni bilen talep eder... Beni talep eden bulur... Beni bulan sever... Beni seveni öldürürüm... Bir kimseyi öldürürsem diyeti bana düşer... Bir kimsenin diyeti Bana düşünce onun diyeti bizzat Ben olurum."

Görüldüğü gibi bu Hadis-i Şerif de kutsidir. Özellikle marifete işaret edilmektedir. Biz de o yoldan gideceğiz.

Bilesin ki İlahi marifet iki kısımdır. Biri Marifet-i Zat; öbürü de Marifet-i Sıfat.

Marifet-i Zat: O'nun mutlak ahadiyeti cihetinden bilmek mümkün değildir. Marifet-i Sıfat'a gelince onu bilmek mümkündür.

Buna göre, marifet, talebi gerektirir. Talep ise bulmayı icab ettirir. Bulmak da sevmeyi gerektirir. Sevgide ölümü. Bu ölüm, fena halidir. Ölüm ise diyeti icab ettirir. Diyet ise ancak akli başında olana ödettirilir.

Gerçekten, öldürülenin diyeti ancak öldürendir.

Özellikle bu manaya şu Ayeti Kerime işaret etmektedir.

"Bir kimse, Allah'a Resul'üne doğru yola çıkar da sonra ölürse, onun ecri Allah'a kalır." (Nisa suresi, Ayet 100) Yani Zatı ile ona beka verir. Çünkü bu manada, katil maktülün aynıdır. Hakikat değişmez. Zira hakikat birdir. Kesrete gelince, o, bir takım akli, vehmi ve izafi nisbetlerden ibarettir. Keşif ehli zatlara göre bunlara itimat yoktur.

Anlatılan manaları bir irfan sahibi şu şiiri ile dile getirmektedir:

Devamlı O' nunum, O da artık benimdir.

İki zat arasında fark yok, sevgilimdir.

28.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz Allah-ü Teala'dan naklen anlatıyor:

"Allahü Teala şöyle buyurdu:

-Yaklaşanlar, kendilerine farz kıldığım ibadetlerin edasında olduğu kadar hiç bir şeyde yaklaşamazlar... Gerçekten, bir kul Bana nafilelerle de yaklaşır. Böylece Bana yaklaşanı severim. Sevince de kulağı olurum, eli olurum, dili olurum. Böyle ki oldum, Benimle işitir... Benimle görür... Benimle konuşur... Benimle tutar... Benimle yürür..."

Bu da Kudsi bir Hadisi Şeriftir. Bilhassa Hakka yakınlığa işaret edilmektedir. Biz de bu yoldan manaya gireceğiz.

Bilesin ki Allahü Teala'ya yakınlık iki kısımda mutalaa edilir. Birincisi farzların edası sureti ile olur. Bu yaklaşıma verilen isim budur.

Bunun, meczub olan salikin yolu ile ilgisi vardır. Bir başka isim daha verilir ki şöyledir: Zati fena halini içeren bir mahbubun yolu...

Böyle bir yola giren, Hakkin kulağı olur... gözü olur...

Nasıl ki namazda **"Allah hamd edeni işitti"** denir. İşiten kimdir?... Söyleyen kuldur ama?

Bu mana, müessirle esere geçişe bir delildir.

İkincisi nafileler ile olan yakınlıktır. Burası, meczub salik ile ilgili bir yoldur. Sonra, sıfatlarda fena bulmayı gerektiren, sevenin yolu olarak da ad verilir.

Nasıl ki başta **"Onun kulağı olurum..."** buyurdu... Ki bu durum eserden müessire istidlal sayılır.

Burada şöyle bir soru sorabilirsiniz:

"Gözün ve kulağın O oluşu, yukarıda da anlatıldığı gibi, sonradan yapıma bir şey değildir... Zatidir... Kadimdir. Durum böyle iken, O'nun oluşunu mahabbete bağlamaktaki mana nedir?"

Bu sözüne, umumiyetle " evet" diyebilirim. Ama dikkati başka bir yönde toplamak icab eder.

Dikkat edilirse bu hükmün zuhuru salikin farzları eda ve nafile ibadet yakınlığı ile tahakkuk ve tahalluk edişinden sonra oluyor. Salik, nefsin perdeleri ile perdelidir. Farz ve nafilelerin edasında tahakkuk edince nefsin karanlığından çıkar; ruhun ve kalbin geniş ve aydınlık sahasına girer.

İşte bundan sonradır ki kul, Hakkı eşyanın aynı olarak müşahede eder. Sonra sadık kulun bütün duyguları olduğunu da müşahede eder. Şu da bir gerçektir ki, Hak, kulun suretinin ve dış yüzünün manasıdır. Kul ise, Hakkin manasına ve batını cephesine bir surettir.

Ahadiyet cihetine bakınca zahir batının aynıdır. Batın da zahirin aynıdır. Zahir ve batın, Hakkin zatına ve şanına nisbetle bir suret gibidir. Tıpkı yarımın, üçte birin, dörtte birin, beşte birin, bir sayısına bağlantısı gibidir.

Asıl Kayyum odur... Bilhassa akıl, sayı itibarı olan şanlarda. Yani tecelli ve zuhurlarda.

Bu manayı anla. Mutlak hakkı bul.

29.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen anlatıyor:

"Allahü Teala şöyle buyurdu:

-Bir kime bana bir karış yaklaşırsa Ben ona bir arşın yaklaşırım. Bir kimse Bana bir arşın yaklaşırsa Ben ona bir kulaç yaklaşırım. Bir kimse Bana yürüyerek gelirse Ben ona koşarak giderim."

Bilmek gerekir ki, karış, arşın, kulaç, gelmek, koşup yürümek; bütün bunlar yapma şeylerdir, temsili ve tahayyüli manalardır, hakiki değillerdir. Böyle buyurmakla Allahü Teala kula kat kat sevap vereceğini, ona ameli miktarınca iyilikte, ihsanda bulunacağını anlatıyor. Kaldı ki burada yakınlık manevidir; maddi değil. Bir yere de bağlı değildir.

Burada Hakkın yakınlığı kulun yakınlığından önce gelir. Halbuki zatına yakınlık, muvaffakiyet işi, Allah'tan Allah'adır. Bu bir önceliktir, ama buradaki önceliği bir başka yoldan almak icab eder. Bilhassa amele mükafat verme yönünden. Hatırda tutulmalı ki amel mükafattan önce gelir. En hayırlı amel nefsin, kendini ve Rabbini bilmektir. <NEFSİNİ BİLEN RABBİNİ BİLİR> HŞ

Bilesin ki Hakka yakınlığın beş mertebesi vardır. Şöyle ki:

Nefsin yakınlığı,

Kalbin yakınlığı,

Sırrın yakınlığı,

Ruhun yakınlığı

Bir de Hakkın ahadiyet yakınlığı.

Bilhassa ahadiyet yakınlığı bütün mertebeleri kendinde toplar.

Şimdi, yukarıda toplu sayılan yakınlık mertebelerinin tafsiline geçelim. Şöyle ki:

Nefsin yakınlığı: Bu onun itaat ve ibadet görevlerini yapmasına bağlıdır. Bu makamda Hakkın kuluna yakınlığı merhametidir, şefkatidir.

Kalbin yakınlığı: Kulun kalbi ve içten amellere dalmasına bağlıdır. Bu ise pek kolay değildir. Dünya ehlinden kopmak icab eder. Bu makamda Hakkın kuluna yakınlığına gelince, ilim, hikmet ve ilham çeşidinden şeyleri kuluna vermesidir; ona bağlanmasıdır.

Sırrın yakınlığı: Bu da onun hakiki keşiflere dalmasına bağlıdır. Hakiki tecelli ile hasıl olur. Asıl tecelli de, Hakkın yakınlığı da budur.

Ruhun yakınlığı: Bu mertebeyi de kısmen kalbin kısmen de sırrın yakınlığı gibi bilmekte bir mahzur yoktur.

Hakkın ahadiyet yakınlığı: Daha önce de anlatıldığı gibi, sözü edilen bütün mertebeleri özünde toplar. Bu mertebe, kul için tam bir yokluk mertebesidir, ne varsa özünde toplar. Hakkın zat, sıfat, bir de efal tecellilerinin temiz, şeksiz, aydınlık tenzihleri altında. Bu hal için de kul, zat, sıfat ve fiil olarak tam, külli ve tek birliğe doğru yol alıp kendinden geçer, fena bulur.

Bu kudsi makamda Hakkın kula yakınlığına gelince şöyle anlatabiliriz:

“Onu, kendi bekası ile baki kılar...

Kayyumiyet sıfatı ile kaim kılar...

Hayatı ile ona hayat verir...

Kudreti ile onu kudrete erdirir...

İradesi ile onu dilek sahibi eyler...

Kelamı ile konuşturur.”

Hasılı onu bütün, esma ve sıfatını özünde bulunan yapar. Hulasa, Zati ile, Zati için ve Zatında zahir olur: yani o kul...

Şimdi, bu Hadisi Şerife bir başka manada şerh yapmak icab edecek. Yüce Allah adeta şöyle buyurmaktadır.

“Her kim bana, yani külli, toplayıcı olan huzuruma, ruhani, yani batni, cismani, yani zahiri vasıf taşıyan bütün duyguları ile yaklaşırsa: İşte böyle birine bütün esma ve sıfatlarımla tecelli ederim. Hem lutfu ait olan cemal sıfatları ile hem de celal tarafında bulunan kahır sıfatları ile, yani bazı duyguları ile bana yaklaşırsa buna da bazı esma ve

sıfatlarını ile tecelli ederim. Bu da ancak onun yaptığına kat kat sevap vermek sureti ile olur. Mesela birden yedi yüze kadar veya daha fazla.”

Veren Allah'tır.

30.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

“Misafire ikram ediniz. İsterse kafir olsun.”

Bilmen gerekir ki, kula isabet eden kötülüklerden hangisi olursa olsun, o, Hakkın misafiridir. Özellikle hastalıklar. Kula gereken ona ikram etmektir. Ona yapılan ikram cümlesindedir ki mecburi bir durum olmayınca ilaçla def etmemeye çalışmamalı. Zira ilaçla giderilmesine çalışılsa da hastalık ancak Allah'ın takdir ettiği zaman gider. Zira tüm sebep dairesi Hakikat-i Muhammedi üzere şahadet aleminde dürülmüştür. Sebeplere müracaatta bu hakikate bağlı olarak Allah'ın tasarrufu dahilindedir. Mümin sebeplere müracaat ederken de, sebeplerin perdesi arkasında Hakikat-i Muhammedi ve Hakikat-i İlahiyeyi bilerek onlara yönelir.Yani Allah'ın Zatına, sıfatlarına, isimlerine yönelmiş olur. Böylece şirkten uzak durmuş olur.

Burada Resul (SAV) Efendimiz “ İsterse kafir olsun” şeklinde bir tavsif yaptı. Buradaki kafir bir manaya göre “kapalı... gizli...” demeye gelir. Çünkü bu misafirin gelişi çoğu zaman saklı, kulun idrakına kapalı durur. Şayet geleni kabul eder, razı olur, Allah'a dönerse perdeler açılır. Kul ise bu durumda işin sırrına vakıf olur.

31.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurur:

“Şam, Yüce Allah'ın yer hazinelerinden bir hazinedir. Kullarını orada saklar.”

Bilesin ki, burada Şam Zat-ı İlahi şahadetinin kemal derecesidir. Yer ise şahadetin zarfıdır. Gizli hazine ise bu yer kabında saklıdır ve o Hak Teala'nın yüce varlığıdır.

Bu mana icabıdır ki “Şam öyle bir şeydir ki, Zat şahadetinin kemal derecesi sayılır. Gizli hazine ise bu yerde saklı durur.”

Tam bir şahadet halinde zuhur edince ona “vacip yüz” adı verilir. Allahü Teala esma ve ahlakı ile gizlediği abid kullarını ise bu yüzde saklar. Cümle esma ise neticede Hakka dönecektir.

Bu mana şu Ayeti Kerimedeki mananın hakikatlerini anlatır:

“Onun vechinden –yüzünden- başka her şey helak olacaktır. Hüküm O'nundur. O'na döneceksiniz.”
(Kasas, Ayet-88).

32.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

“-Allah'ın nehri geldiği zaman İsa'nın nehri batıl olur...”

Bilesin ki burada “Allah'ın nehri...” cümlesinden murad Hakkın vechindeki baki nurun zuhurudur. Bu durumda Hadisi Şerife verilecek mana şöyle olur:

“Ruh cem kaynağından inip ayrıntılı mevcudlara dağılınca, Allah'ın yüzündeki baki nur bütün eşyada zuhur eder. İzafe bir ruhla kalan bir başka şeye ihtiyaç kalmaz.”

Bu manayı anla.

33.HADİS-İ ŞERİF:

Bir gün Resulullah (SAV) Efendimize şöyle soruldu:

“- Allahü Teala yeri ve semaları yaratmadan önce neredeydi?”

Resulullah (SAV) Efendimiz bu soruyu şu şekilde cevaplandırdı:

-Rabbımız bir Ama'da idi...”

Burada ama'dan murad zati mahiyetinin aydır. Yani kendisi. Kendi kendisine yeter; başka bir şeye ihtiyacı yoktur.

34.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

“Mümin, Allah-ü Teala'nın nimetlerine bir konuktur.”

Burada iradesinden geçen mümin kul anlatılmaktadır. Bu o mümindir ki Allah-ü Teala onu zatından sıfatı makamına geçirdiği zaman doğruca Allah'ın arzusuna tabi olur. Artık onun nefsanî arzuları olmaz. Çünkü artık onun kendisine mal edeceği iradesi kalmamıştır.

35.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

Dünya sevgisi her hatanın başıdır.”

Burada anlatılan dünya, kulun nefsi yönünden tayin ettiği şeylerdir. Onun benliğidir ve Hakkın zatında yabancı sayılanlara iltifattır. Bunlardan hangisi olursa olsun, bir tanesi dahi müminde olsa, o, dünyayı seven biridir. Zira dünya ALLAH'tan gafil olmaktır.

Bu da isbat eder ki “Dünya sevgisi her hatanın başıdır...” Böyle olan bir kimse kendisi için bir ulvi zuhurata sahip olamaz. Keza başkaları için de bir zuhurat sahibi değildir.

36.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

“Sefere çıkınız; sıhate erer, ganimet bulursunuz...”

Burada anlatacağımızı iyi bilmen ve öğrenmen gerekir.

Sefer nefsanî karanlıktan çıkmaktan ibarettir. Nefsi asli hali olan nura ulaştırmaktır.

Sihhat hayret ve şaşkınlık halinden safaya kavuşmaktır.

Ganimet nefse ve onun arzusuna galip gelmekten ibarettir.

37.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

“Ziyaretin hayırlısı, ziyaret edilenin yok olmasıdır...”

Burada şu mana anlatılmak istenir:

Hayy olan Hakkın nüzulundaki hayır, veli kula tecellisindeki bereket, gerek tecelli gerekse nüzul anında o veli kulun yok olmasındadır.”

Bilesin ki Yüce Rabb hayat denizini ve tecellisini yaymıştır. Bu durum Zatın cem kaynağından gelip bütün esyayı sarmasından ibarettir. Bu manadan olarak Hak Teala, sevgili bir kulun ziyaretini dilediği zaman, zatının cem alemi olan yüce mekandan göçüp imtina mekanına gelir. Ama beka üzerine. Ve ona böyle bir gelişi ile arada ona yabancı kalmaz.

38.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

“Kulun Rabbına en yakın olduğu anı secde anıdır.”

Şunu bilmelisin ki secde eden secde ettiği zaman, varlığı cem kaynağından alıp ayrıntılı aleme yaymaktadır. Yani yalnızlıktan çıkıp bütün kainatla bir bağlantı kurmaktadır. Ama kurabilirse. Secdesini tam yapabilirse.

Şunu da bilesin ki bir kul vaktaki Hak Teala onu yokluktan varlığa çıkardı... böylece o Yüce Hak'tan uzaklaştı.

Peki bu durumda, kulun cem aleminden ayrılıp yaygın bir varlığa geçtikten sonra Rabbına yakınlığı nasıl olacak? Evet, nasıl olacak ki tekrar eski yerine gidebilsin?

Bu gidiş ancak şu şekilde olabilir. Hakkın, esma, sıfat, ahlak ve ayetlerine uygun bir şekilde dağıldıktan sonra olabilir.

Bu da ancak secdede olabilir.

Manasını anla.

39.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

“İşlerde şaşırırsanız kabirler ehlinde yardım isteyiniz.”

Şunu bilmelisin ki bir veli kulun yetişmesi tam olunca, Aziz ve Celil olan Rabb oraya konuk olur. Ve o veli'nin kalbi Rabbin kabri olur. Bu kulun benzerleri kabirler ehlidir.

Durum böyle olunca, anlatıldığı gibi bir zattan, din ve dünya işinden şaşırın bir yardım talep ederse onun yardımını görür. Ve o zat darda kalan kulu zor durumundan kurtarır. Bu manayı da anla. Bu konuyu açıklayan bir başka kudsi hadiste Allahü Teala şöyle buyurur: **“Yere göğe sığmadım, mümin kulumun kalbine sığdım”**. Mevlana Hazreteleride; **“Beni mezarımda değil, ariflerin gönüllerinde arayınız”** buyurarak konuya geniş bir boyut kazandırmıştır.

40.HADİS-İ ŞERİF:

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

“Bir kimse Allahü Teala katındaki menzilesini bilmek istiyorsa Yüce Allah'ın kendi yanındaki menzilesini öğrensin. Çünkü Allah'ü Teala kula vereceği dereceyi kulun kendi nefsinde onun için verdiği derece üzerinden tayin eder...”

Bilesin ki, bu Hadisi şerifte Hakka izafe edilen nefis Yüce Hakkın zatıdır. Burada zata nisbetle nefis ikinci mertebe sayılır. Kula izafe edilen nefis ise nübüvvetin kendisidir. Nübüvvet nefsi ise velayet nefsidir. Bu da velayet nefsinde göre ikinci mertebe sayılır.

Velayet ise nefsin özüdür. Ve burada velayet, mücerrret Zat-ı İlahi'de ikinci mertebe sayılır. Hadisi şerifte geçen **“Menzile...”** kelimesinin manası, Zat-ı İlahi'ye ait arzunun tafsilidir, yayılışı ve dağılışıdır. Zat-ı İlahi'nin muradı ise zuhurdan sonra marifetin husulüdür.

Bu manaya Őu Kudsi Hadis işaret etmektedir.

“Ben gizli bir hazine idim... bilinmemi istedim.”

Burada geçen **“Kul...”** kelimesinden murad ise furkani bir akıldır. Yani her Şeyi ayırt etme kabiliyetine sahip olan nefis. Ve bu, Zatından hasıl olan isimdir Mevlanın.

Kul, Yüce hakkı kendine göre bir menzileye yani dereceye indirir. Bu derece nübüvvet derecesidir. Burası aynı zamanda bir bağlantı merkezidir. Yani Hakkın cem kaynağından nüzul edip bu varlıklara tecelli ile dağılıŐı demektir. Buradan da beka makamına çıkıŐ sağlanır.

Bir başka manaya göre Devr-i daim.

En doğrusunu Allahü Teala bilir.

Allahım Efendimiz Muhammed’e salat eyle... Keza, bütün aline ve ashabına da... Bu salat yer ve semalar baki kaldıkça sürsün...

Ey merhametlilerin en merhametlisi!

AMİN

KENZİL ARŐ DUASI

“Kenzil ArŐ,”ArŐ hazinesine demektir. Rivayet olunur ki, Hazreti Resulü Ekrem ve Nebiyyi Muhterem Sallallahu Teala Aleyhi Vesselem, bir gün oturmuŐ, Ashabı Kiramına nasihat buyuruyorlardı. Cebrail Aleyhisselam gelerek dedi ki.

“Ya Muhammed, Allahu Teala sana selam etti ve bu duayı sana hediye gönderdi. Senden evvel gelen peygamberlere vermedi. Ümmetinden her kim bu Kenzil ArŐı hürmetle okursa ve üstünde taşısa, Resulü Ekrem Efendimizi rüyasında görür.”

Cenabı Ali Keremallahü Vecch ve Radiyallahu Anh rivayet eder ki: “Resulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem Efendimiz, ahiret alemine intikal buyurdıkları sırada, bu duayı Şerifin hızında sadık olmak için çok vasiyet buyurdular.”

Hazreti Hasan Basri Rahmetullahi Aleyh rivayet eder ki: “Bu duayı Şerif, Hak Teala Hazretlerinin ulu isimleridir.”

Her kim bu duayı Şerifi ömründe bir kere okusa, Hak Teala o kulun dünyada ve ahirette bütün hacetlerine deva verir.

Bu duanın faziletleri çoktur. Ama biz, kolay olması için burada kısaca bildirdik.

Duanın büyük kısmı,Kur’an surelerinin ilk ayetlerinden oluşmaktadır. Bu ayetlerin başında verilen numaralar sıra numaralarını, sonunda verilenler de ait oldukları surelerin numaralarını göstermektedir.

Duanın sonuna çok özel bir salatü selam eklenmiŐtir.

Bismillahir Rahmanir Rahim:

Allahümme inneke talemü sırrı ve alaniyeti fakbel mazireti ve talemü ma fi nefsi fağfirli zünubi fe innehu la yağfiruz zünube illa ente ya Erhamer Rahimin .

Velhamdü lillahillezi la ilahe illa ente ya Hannanü ya Mennan, ya Bediüs semavati vel ardı, ya Zülcelali vel ikram. Ve sallallahu ala seyyidina Muhammedin ve alihi ecmain.

Allahümme inni es’eluke bi hakkı ve bi hürmeti Vechikel Kerimi aleyke ya Rabbi

ve es’eluke bi hakkı ve bi hürmeti Ademe ve Havva aleyke ya Rabbi

ve es’eluke bi hakkı ve bi hürmeti Nuhin aleyke ya Rabbi

ve es’eluke bi hakkı ve bi hürmeti Musa aleyke ya Rabbi

ve es' eluke bi hakkı ve bi hürmeti İsa aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Arşil Azim aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Muhammed Mustafa aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Cebrail aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Mikail aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti İsrafil aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Azrail aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim
1 Elhamdü lillahi Rabbil alemin **1** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim
2 Elif lam mim, zalikel kitabe la raybe fiyhi **2** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim
3 Elif lam mim, Allahu la ilahe illa huvel Hayyul Kayyum **3** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim
4 Ya eyyühen nasutteku **4** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim
5 Ya eyyühellezi amenu **5** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim
6 Elhamdü lillahillezi halakas semavati **6** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim
7 Elif lam mim sad, kitabün ünzile **7** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim
8 Elif lam ra, tilke ayatül kitabi **10** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim
9 Elif lam ra, kitabün uhkimet ayatühu **11** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim
10 Elif lam ra, tilke ayatül kitabi **12** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim
11 Elif lam ra, kitabün enzelnahu **14** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim
12 Elif lam ra, tilke ayatül kitabi **15** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim
13 Eta emrullahi fela testa' ciluhu **16** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

14 Sübhanellezi esra **17** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

15 Elhamdü lillahil lezi enzele ala abdihil kitabe **18** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

16 Kaf ha ya ayn sad, zikrü rahmeti Rabbike **19** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

17 Ta ha, ma enzelna, **20** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

18 İkterebe linnasi hesabühüm **21** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

19 Ya eyyühen nasütteku Rabbeküm **22** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

20 Kad eflahel müminune **23** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

21 Suretün enzelna ve faradna **24** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

22 Tebarekellezi nezzelel furkane **25** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

23 Ta sin mim, tilke ayatül kitabı **26** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

24 Ta sin mim, tilke ayatül kitabıl mübin **28** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

25 Elif lam mim,ehasiben nasü en yütreku **29** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

26 Elif lam mim, gulibetir rumü **30** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

27 Elif lam mim, tilke ayatül kitabıl hakim **31** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

28 Ya eyyühen nebiyyüt tekillahe **33** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

29 Elhamdü lillahil lezi lehu ma fis semavati **34** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

30 Elhamdü lillahi fatiris semavati **35** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

31 Ya sin, vel kur'anil hakim **36** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

32 Ves saffatü saffen **37** eleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

33 Sad, vel kur'ani ziz zikri**38** eleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

34 Tenzilül kitabi minallahil azizil hakim **39** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

35 Ha mim, tenzilül kitabi **40** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

36 Ha mim, tenzilün miner Rahmanir Rahim **41** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

37 Ya eyyühel lezine amenu la tükaddimu **49** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

38 Kaf, vel kur'anil mecid **50** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

39 Vez zariyati zerven **51** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

40 Vet turi ve kitabın mesturin **52** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

41 Ven necmi iza heva **53** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

42 Ikterebetis saatü **54** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

43 Errahmanü allemel Kur'an **55** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

44 İza veka'atil vakıatü **56** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

45 Sebbaha lillah ma fis semavati **57** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

46 Kad semiallahü kavlelleti **58** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

47 Sebbaha lillah ma fis semavati **59** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

48 Yüsebbihu lillahi ma fis semavati **62** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

49 İza caekel münafıkune **63** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

50 Yüsebbihu lillahi ma fis semavati **64** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

51 Ya eyyühen nebiyyü iza tallaktümün nisae **65** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

52 Ya eyyühen nebiyyü lime tüharrimü ma ehallallahü leke **66** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

53 Tebarekel lezi biyedihil mülk **67** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

54 Nun, vel kalemi ve ma yestürun **68** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

55 El hakkatü mel hakkatü **69** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

56 Seele sailün bi azabin vaki'n **70** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

57 İna erselna Nuhan ila kavmihi **71** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

58 Kul uhiye ileyye ennehüs temea neferün **72** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

59 Ya eyyühel müzzemmilü kumil leyle illa kalilen **73** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

60 Ya eyyühel müddessirü kum fe enzir ve Rabbeke fe kebbir **74** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

61 La uksimu bi yevmil kıyameti **75** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

62 Hel eta alel insani hiynün **76** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

63 Vel mürselati urfen **77** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

64 Ammeyete saelune **78** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

65 Ven naziati garkan **79** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

66 Abese ve tevella **80** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

67 Izeş şemsü kuvviret **81** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

68 İzes semaün fataret **82** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

69 Veylün lil mutaffifin ellezine **83** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

70 İzes semaün şakkat **84** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

71 Ves semai zatil büruci **85** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

72 Ves semai vet tarıkı **86** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

73 Sebbih isme Rabbikel ala **87** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

74 Hel etake hadisül gaşiyeti **88** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

75 Vel fecri vel leyalin aşrin **89** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

76 La uksimu bi hazel beledi **90** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

77 Veş şemsi ved duhaha **91** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

78 Vel leyli iza yagşa **92** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

79 Ved duha vel leyli iza seca **93** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

80 Elem neşraheke sadreke **94** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

81 Vet tni vez zeytuni **95** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

82 İkra bi ismi Rabbikel lezi **96** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

83 İna enzelhahu fi leyletil kadri **97** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

84 Lem yekünil lezine keferu **98** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

85 Vel adiyati dabhan **100** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

86 El kariatü mel kariatü **101** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

87 El hakümüt tekasürü **102** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

88 Vel asri innel insane **103** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

89 Veylün liküllü hümezetin **104** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

90 Elem tere keyfe feale Rabbüke **105** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

91 Liy ilafiy kureysin ilafihim **106** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

92 Ere eytellezi yükezzibu biddini **107** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

93 İna a'tayna kel kevser **108** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

94 Kul ya eyyühel kafirun **109** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

95 İza cae nasrullahi vel fethü **110** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

96 Tebbet yeda ebi lehebin ve teb **111** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

97 Kul huvallahu ahad **112** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

98 Kul euzü bi rabbil felakı **113** aleyke ya Rabbi
ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

99 Kul euzü bi rabbil nasi **114** aleyke ya Rabbi

ve es'eluke bi hakkı ve bi hürmeti Bismillahir Rahmanir Rahim

99 Esmail Hüsna aleyke ya Rabbi

Allahümme salli ala seyyidina Muhammedin, bahri envarike ve madeni esrarike ve lisani hüccetike ve arusi memleketike ve imami hazretike ve tırazi mülkike ve hazaini rahmetike ve tariyki şeriatikel mütelezzi bi tevhidik . İnsani aynil vücudi ves sebebi fi külli mevcudin , ayni ayani halkikel mütekaddimi min nuri ziyaike, salaten tedümü bi devamike ve tebka bi bekaike, la münteha leha dune ilmike salaten türdiyke ve türdiyhi ve terdabiha anna ya Rabbel alemin.

KIRK HADİS ve TASAVVUFİ YORUMU

SADREDDİN-İ KONEVİ